

Bruselj, 28. november 2022
(OR. en)

14463/22

DEVGEN 198
COHAFA 100
PROCIV 137
RELEX 1484
ACP 120
ENV 1119
MIGR 340
CLIMA 578
COPS 533
SUSTDEV 189
ONU 133

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta
Datum: 28. november 2022
Prejemnik: delegacije
Št. predh. dok.: 13834/22
Zadeva: Zmanjševanje tveganja nesreč v zunanjem delovanju EU
– sklepi Sveta (28. november 2022)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o zmanjševanju tveganja nesreč v zunanjem delovanju EU, ki jih je Svet sprejel na 3914. seji 28. novembra 2022.

Sklepi Sveta o zmanjševanju tveganja nesreč v zunanjem delovanju EU

1. **Svet se zaveda**, da so nesreče in z njimi povezane človeške, materialne in naravne izgube ter osnovne ranljivosti, ki vodijo v tveganje in nestabilnost, kot so konflikti, revščina in neenakost, vse pogostejše in da tudi ekosistemom in habitatom grozi opustošenje. Vplivi svetovnih pretresov, kot so degradacija okolja in podnebne spremembe, oboroženi spopadi, zlasti vojaška agresija Rusije v Ukrajini, in grožnje za zdravje, kot je pandemija COVID-19, kažejo na medsebojno povezanost in sistemskost današnjih tveganj ter možnost, da iz njih nastanejo nesreče s kaskadnimi učinki, ki niso geografsko in sektorsko omejeni, ter ogrožajo človekov razvoj.
2. **Svet poudarja** pomen znanstvenih podatkov ter ocenjevanj podnebnih sprememb in nevarnosti, ki iz njih izhajajo, njihovih učinkov in vplivov, kot so vse večje podnebne in druge nevarnosti, tako kot tudi prilagajanja in blažitve, zaščite in drugih možnosti, ki jih je izpostavil Medvladni forum Združenih narodov (ZN) za podnebne spremembe. Za izpolnitev teh globalnih programov je treba izboljšati dostop do informacij, pridobljenih z daljinskim zaznavanjem Zemlje, vključno s podatki iz vesolja in povezano infrastrukturo, in upoštevati posebne potrebe držav v razvoju. Svet tudi poudarja dopolnilno vrednost lokalnega in tradicionalnega znanja in praks.
3. Ekstremni vremenski dogodki in postopni naravni procesi, ki jih podnebne spremembe še poslabšujejo, postajajo vse pogostejši in intenzivnejši ter, kadar se pojavijo skupaj z degradacijo okolja, ranljivostjo in izpostavljenostjo, povečujejo tveganje za človeške, materialne in naravne izgube, s tem pa potrebo po prilagajanju ter humanitarne in razvojne potrebe, ter nadalje poglobljajo finančno vrzel pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Degradirani ekosistemi lahko vodijo v boj za nezadostne vire in konflikte, zlasti zaradi pomanjkanja zemljišč in vode. Svet prepoznava potrebo po nujni okrepitvi prizadevanj za prilagajanje, zlasti ker vplivov podnebnih sprememb ne bi preprečila niti ustavitve vseh emisij toplogrednih plinov.

4. **Svet je seznanjen**, da je Evropska unija jasno prednostno izpostavila zeleni prehod in varstvo biotske raznovrstnosti v okviru evropskega zelenega dogovora, cilj podnebne nevtralnosti iz evropskih podnebnih pravil ter ambicijo, podprto s svežnjem za okrevanje, bolj zelene in odpornejše Evrope, ki bo boljše pripravljena na soočanje s sedanjimi in prihodnjimi izzivi, tudi pri zunanjem delovanju. **Svet ponovno opozarja** na sklepe Sveta z dne i) 3. junija 2021 o oblikovanju Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam, ii) 19. novembra 2021 o vprašanju vode pri zunanjem delovanju EU, iii) 23. novembra 2021 o izboljšanju pripravljenosti, zmogljivosti za odzivanje in odpornosti na prihodnje krize, in iv) 3. marca 2022 o ukrepih civilne zaščite v zvezi s podnebnimi spremembami.
5. **Svet priznava** pomen učinkovitega zmanjševanja tveganja nesreč, vnaprejšnjega ukrepanja in premikov, ki slonijo na informacijah o tveganju, pri reševanju življenj in ohranjanju blaginje ter dostojanstva, zmanjševanju humanitarnih potreb, prilagajanju podnebnim spremembam in doseganju trajnostnega razvoja ter krepitvi odpornosti, zlasti v najmanj razvitih državah in malih otoških državah v razvoju, pri čemer nihče ne sme biti zapostavljen.
6. **Svet poudarja** pomen preprečevanja, zmanjševanja in odpravljanja izgub in škode, povezanih s škodljivimi učinki podnebnih sprememb, vključno z ekstremnimi vremenskimi dogodki (nenadnimi procesi) in postopnimi naravnimi procesi, in vlogo trajnostnega razvoja, zmanjševanja tveganja nesreč, celostnega upravljanja voda, podnebnih ukrepov in vnaprejšnjega ukrepanja pri zmanjševanju tveganja za izgube in škodo. Sistemi in infrastrukture za celostno upravljanje voda, tudi tisti v zvezi s t. i. WASH (vodo, sanitarno oskrbo in higieno), bi morali biti odpornejši in podnebno nevtralni.
7. **Svet se zaveda**, da so nestabilnost, konflikti in nesreče med seboj povezani. V nestabilnih in konfliktnih okoliščinah lahko nesreče še bolj izpostavijo temeljne vzroke za nestabilnost in dejavnike, ki povzročajo konflikte, ter poslabšajo obete za trajnostno okrevanje in mir. Participativni in vključujoči procesi zmanjševanja tveganja nesreč in vnaprejšnje ukrepanje v skladu s trojno povezavo med humanitarnim delovanjem, razvojem in mirom lahko služijo kot instrument za gradnjo miru, kadar nesreče in konflikti vplivajo drug na drugega, medtem ko so ukrepi za preprečevanje konfliktov bistveni za okolje, ki spodbuja zmanjševanje tveganja nesreč. Svet poudarja, da je treba večdimenzionalno oceno tveganja, odpornosti in občutljivosti na konflikte vključiti v analizo okoliščin, načrtovanje, nadzorovanje ter evalvacijo skupnih ukrepov v partnerskih državah ob upoštevanju večdimenzionalnih ocenjevalnih orodij EU ter najboljših praks, pridobljenih s specifičnimi instrumenti za

zmanjševanje tveganja nesreč¹.

8. **Svet se zaveda**, da se zaradi neenakosti in revščine vplivi nesreč med seboj razlikujejo, in poudarja, da je za učinkovito zmanjševanje tveganja nesreč treba zagotoviti, da nihče ni zapostavljen, in vključiti na človekovih pravicah temelječ pristop, ohranjati osredotočenost na vidik enakosti spolov, otrokove pravice, starost in invalidnost na vseh stopnjah načrtovanja, izvajanja, spremljanja ter evalvacije zmanjševanja tveganja nesreč, tako kot tudi popolno, enakopravno in smiselno udeležbo. V ta namen je treba uporabiti razčlenjene podatke in zagotoviti njihovo primerljivost.
9. **Svet ponovno potrjuje**, da mora biti zunanje delovanje EU na področju zmanjševanja tveganja nesreč usklajeno z agendo ZN za trajnostni razvoj do leta 2030 in cilji trajnostnega razvoja, s Sendajskim okvirom za zmanjševanje tveganja nesreč za obdobje 2015–2030 in njegovimi globalnimi cilji, s Pariškim sporazumom in njegovimi dolgoročnimi cilji ter tudi z izvedbenim okvirom; obenem mora to zunanje delovanje prispevati k uresničevanju vsega navedenega.
10. **Svet pozdravlja**
 - a. balijsko agendo za odpornost, ki je rezultat sedmega zasedanja globalne platforme za zmanjšanje tveganja nesreč (23.–28. maj 2022)², in časovni načrt Evropskega foruma za zmanjševanje tveganja nesreč „Za evropsko in srednjeazijsko regijo, odporno proti nesrečam, do leta 2030“, ki je rezultat evropske regionalne platforme za zmanjševanje tveganja nesreč (25.–26. november 2021)³;
 - b. sklepe globalnega poročila za leto 2022 o zmanjševanju tveganja nesreč⁴ in poziv k ukrepanju, da bi i) izmerili, kaj cenimo, ii) zasnovali sisteme, da bi upoštevali, kako ljudje sprejemajo odločitve o tveganju, ter iii) preoblikovali sisteme upravljanja in finančne sisteme, da bi sodelovali med različnimi področji in oblikovali rešitve v posvetovanju z ljudmi, ki so bili prizadeti;
 - c. predsedovanje EU platformi za razseljene osebe zaradi nesreč kot priložnost, da se okrepijo prizadevanja za reševanje izziva razseljevanja prebivalstva zaradi nesreč,

¹ Na primer CADRI.

² <https://globalplatform.undrr.org/publication/co-chairs-summary-bali-agenda-resilience>

³ <https://www.undrr.org/publication/european-forum-disaster-risk-reduction-roadmap-2021-2030>

⁴ <https://www.undrr.org/gar2022-our-world-risk>

podnebnih sprememb in degradacije okolja, spodbudi globalno zagovorništvo ter podprejo večstranska partnerstva in procesi;

- d. konferenco ZN o vodi, ki bo leta 2023, kot priložnost za razpravo na najvišji ravni in zavezo k naložbam v vodo kot vzvodu za prispevanje k odpornosti, preprečevanju in zmanjševanju tveganja nesreč, ter kot priložnost za mobilizacijo vseh deležnikov in sektorjev, da pospešijo ukrepe za cilje Agende 2030, povezane z vodo;
- e. spremembo zakonodaje o UCPM (mehanizmu Unije na področju civilne zaščite), v kateri so bili – ob priznavanju, da ima mehanizem vedno večjo vlogo pri preprečevanje nesreč in pripravljenosti nanje – na podlagi sedanjih in v prihodnost zazrtih scenarijev zastavljeni cilji Unije za odpornost proti nesrečam in s katero je bila ustanovljena tudi mreža znanja za sistematično vključevanje razvoja zmogljivosti in znanosti;
- f. izjavo donatorjev humanitarne pomoči o podnebjju in okolju⁵ ter Listino o podnebjju in okolju za humanitarne organizacije⁶, s katerima bo olajšano skupno delo pri obravnavanju humanitarnih posledic kriz na področju podnebjja, biotske raznovrstnosti in okolja.

11. **Svet se veseli** nadaljevanja glasgowskega dialoga, v sklopu katerega bodo pogodbenice UNFCCC (Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebjja), zadevne organizacije in deležniki razpravljali o ureditvah glede financiranja dejavnosti za preprečevanje, zmanjševanje in odpravljanje izgub in škode, povezanih s škodljivimi učinki podnebnih sprememb, ter **ponovno potrjuje**, da se EU in njene članice še vedno zavzemajo za čimprejšnjo popolno operacionalizacijo mreže iz Santiaga, ki bo spodbujala na povpraševanju temelječo tehnično pomoč s strani ustreznih organizacij, organov, mrež in strokovnjakov zaradi izvajanja zadevnih pristopov v državah v razvoju, ki so se še posebej izpostavljene škodljivim učinkom podnebnih sprememb.

12. **Svet v zvezi s tem poziva** Komisijo, ESZD in države članice, naj:

- a. **priznajo**, da zmanjševanje tveganja nesreč, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter drugi zadevni pristopi prispevajo k preprečevanju, zmanjševanju in odpravljanju izgub in škode ter se tozadevno medsebojno dopolnjujejo;
- b. **zagotovijo**, da bodo razvojni, mirovni, podnebni in humanitarni ukrepi EU sloneli na informacijah o tveganju, s čimer se bo povečala sposobnost partnerskih držav za

⁵ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/climate-change-and-environment/humanitarian-aid-donors-declaration-climate-and-environment_en

⁶ <https://www.climate-charter.org>

preventivno ukrepanje, obravnavo temeljnih vzrokov, spopadanje s prihodnjimi pretresi in obremenitvami, pa tudi za pripravljenost na nesreče, njihovo preprečevanje ter prilagajanje in ustrezno odzivanje nanje;

- c. **poskrbijo**, da bosta pripravljenost na nesreče in zmanjševanje tveganja zanje vključena v humanitarno in razvojno politiko in ukrepanje, ter **se zavzemajo** za to, da se med razvojnimi, mirovnimi, podnebnimi in humanitarnimi akterji ohrani skupna odgovornost za financiranje, pri čemer se upoštevajo specifičnost danih okoliščin in razpoložljivi viri, da se zagotovi uporaba najučinkovitejših in najustreznejših instrumentov financiranja;
- d. z reaktivnega odzivanja na krize **preidejo** na bolj proaktivno, v prihodnost zazrto in vnaprejšnje ukrepanje, financiranje in obvladovanje tveganja ter ob spoštovanju humanitarnih načel in mednarodnega humanitarnega prava **okrepijo** usklajevanje, medsebojno povezovanje in dopolnjevanje na ravni humanitarnih, razvojnih in mirovnih ukrepov in akterjev, pri čemer naj izhajajo iz izkušenj, pridobljenih med pilotno fazo izvajanja trojne povezave med humanitarnim delovanjem, razvojem in mirom, obenem pa naj **omogočijo nadaljnjo operacionalizacijo** povezave v vseh zadevnih državah ter dodatno dokumentirajo učinkovito izvajanje pristopov za zmanjševanje tveganja nesreč v kontekstu te povezave;
- e. **podpirajo** vključevanje vnaprejšnjega ukrepanja v cikel humanitarnih programov in načrte za prilagajanje v odziv na podnebne spremembe ter izboljšanje pripravljenosti in hiter dostop do podpornih shem pri razvojnem načrtovanju;
- f. **zagotovijo**, da bo pristop do zmanjševanja tveganja nesreč preobrazben, občutljiv za konflikte, v lokalni lasti in lokalno voden ter osredotočen na otroke, da bo upošteval vidik spola in invalidnosti ter temeljil na človekovih pravicah, obenem pa, da bo pri sleherni politiki in praksi obravnaval temeljne vzroke neenakosti med spoloma in druge neenakosti;
- g. **okrepijo** sodelovanje prek pristopa Ekipe Evropa na področjih zmanjševanja tveganja nesreč in boja proti podnebnim spremembam, pri čemer naj jim bo za zgled pobuda Ekipe Evrope za prilagajanje podnebnim spremembam in odpornosti proti njim v Afriki;

- h. kot ključni instrument za evidentiranje in evalvacijo tveganj, nevarnosti in ranljivosti ter za identifikacijo razpoložljivih zmogljivosti, potrebnih za zmanjšanje obstoječih tveganj in preprečevanje nastajanja novih ter za povečanje pripravljenosti na nesreče, **spodbujajo** ocene tveganja nesreč ter ocene podnebnih in okoljskih tveganj pri celotnem humanitarnem in razvojnem načrtovanju in pripravi programov. Ocene tveganja bi morale biti prilagojene posameznim okoliščinam in znanstveno utemeljene, vključevati pa bi morale analizo glede na spol. Izvajati bi se morale z vidika prizadetega prebivalstva, zlasti oseb v ranljivih položajih, pri čemer bi bilo treba zagotoviti njihovo smiselno vključevanje v analizo, odločanje in izvajanje same ocene, upoštevaje vprašanja, kot so spol, starost, invalidnost, etnična pripadnost, domorodno poreklo ali identiteta in druge značilnosti. Ustrezno pozornost bi bilo treba nameniti raznolikosti, večplastnim in presečnim oblikam diskriminacije ter dinamiki konfliktov;
- i. **krepijo** upravljanje za celovito obvladovanje tveganj nesreč ter podnebnih in okoljskih tveganj na vseh ravneh in v vseh sektorjih, osveščajo o tveganjih nesreč, spodbujajo usposabljanja in vaje, oblikujejo učinkovite mehanizme usklajevanja in dolgoročna partnerstva med različnimi javnimi organi in ustreznimi deležniki, med drugim lokalnimi akterji, domorodnimi ljudstvi, akademskimi krogi, raziskovalnimi ustanovami in zasebnim sektorjem, pa tudi ženskami, otroki in mladinskimi organizacijami, invalidskimi organizacijami in drugimi organizacijami civilne družbe. Spodbujati bi bilo treba lokalno vodene rešitve v skladu z načeli za lokalno vodeno prilagajanje, kot je bilo dogovorjeno na 26. zasedanju Konference pogodbenic UNFCCC;
- j. **spodbujajo** oblikovanje in izvajanje novih in inovativnih pristopov, ki bodo osredotočeni na ljudi, vključno s financiranjem in zavarovanjem v zvezi s podnebnimi tveganji in tveganji nesreč, prek pobud, kot je pobuda Globalni ščit proti podnebnim tveganjem, da bi povečali makroekonomsko stabilnost v partnerskih državah ter zagotovili sistematično, dosledno in trajno zaščito oseb, ki so najbolj ogrožene in živijo v revščini, zlasti v nestabilnih državah in državah v razvoju, s posebnim poudarkom na najmanj razvitih državah in malih otoških državah v razvoju. V zvezi s tem sta za dolgoročno odpornost ključnega pomena čezmejno in regionalno sodelovanje;

- k. **spodbujajo** usklajevanje prizadevanj za prenos tehnologije in krepitev zmogljivosti neposredno na prizadetih območjih, pri tem pa uporabljajo inovacije in nove znanstvene pristope, tudi podatke, da bi neposredno koristili osebam v ranljivem položaju, med drugim tako, da tovrstne rešite dajejo na voljo kot svetovne javne dobrine. Partnerske države naj podpirajo pri oblikovanju in izvajanju politik in spodbud za promocijo okoljsko trajnostnih naložb, ki bodo odporne proti podnebnim spremembam in nesrečam, ter za krepitev podnebne odpornosti na infrastrukturi, tudi s sonaravnimi rešitvami;
- l. **zmanjšajo** okoljski odtis ukrepanja EU v okviru njenega zunanjega delovanja;
- m. **podprejo** poziv generalnega sekretarja ZN, naj se zagotovi, da bodo v roku petih let vsi ljudje na Zemlji zaščiteni s sistemi zgodnjega opozarjanja, pri čemer bo v središču takšna vrednostna veriga zgodnjega opozarjanja, ki bo osredotočena na čisto vse ljudi, od ocen tveganja do infrastrukture in ozaveščanja sleherne skupnosti. Svet obenem priznava, da je za doseganje tega cilja zelo pomembna pobuda o podnebnem tveganju in sistemih zgodnjega obveščanja (CREWS)⁷.

⁷ Ter druge zadevne pobude in instrumenti, denimo integrirani sistem globalnega opazovanja v sklopu Svetovne meteorološke organizacije (WIGOS), njen informacijski sistem (WIS) in globalni sistem za obdelavo podatkov in napovedovanje (GDPFS), njen mehanizem za usklajevanje (WCM), globalni sistem opozarjanja na več nevarnosti (GMAS), globalna osnovna opazovalna mreža (GBON), sistemski finančni instrument za opazovanje (SOFF), vizija in strategija za hidrologijo – prav tako v sklopu Svetovne meteorološke organizacije – ter z njo povezan akcijski načrt, koalicija za vodo in podnebje (Water and Climate Coalition), zaveznitvo za hidrološki in meteorološki razvoj (Alliance for Hydromet Development) in druga partnerstva s Svetovno banko, Zelenim podnebnim skladom (GCF), Programom Združenih narodov za razvoj (UNDP), zasebnim sektorjem in drugimi subjekti.